

REGELS & RICHTLIJNEN (R&R)

zoals vastgesteld door

Examencommissie BMS

2015-2016

Deze Regels & Richtlijngelden voor :

- BSc Communicatie wetenschap (CW)
- BSc European Public Administration (EPA)
- BSc Gezondheidswetenschappen (GZW)¹
- BSc International Business Administration (IBA)
- BSc Onderwijskunde (OWK)²
- BSc Psychologie (PSY)
- BSc Technische Bedrijfskunde (TBK)
- MSc Business Administration (BA)
- MSc Communication Studies (CS)
- MSc Educational Sciences and Technology (EST)
- M Environmental and Energy Management (MEEM)
- MSc European Studies (ES)
- MSc Health Sciences (HS)
- MSc Industrial Engineering & Management (IEM)
- MSc Leraar VHO Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen (LVHOM)
- MSc Philosophy, Science, Technology and Society (PSTS)
- MSc Psychology (MPS)
- MSc Public Administration (PA)
- M Public Management (MPM)
- M Risk Management (MRM)
- MSc Science, Education and Communication (SEC)³

---

¹ Niet bekend is wanneer GZW /HS overgaat naar de faculteit TNW derhalve ook hier nog opgenomen

² opleiding bestaat nog tot 31-12-2018.

³ de 3TU MSc opleiding Science, Education and Communication (SEC) valt onder de afgesproken 3TU OER, echter de verzoeken van studenten worden behandeld door de lokale examencommissies van de verschillende universiteiten (deelcommissie Interdisciplinary Sciences)

Inhoud

Begripsbepalingen

Paragraaf 1: De examencommissie en haar taken en bevoegdheden

- Art. 1.1: De examencommissie*
- Art. 1.2: Taken en bevoegdheden van de examencommissie*
- Art. 1.3: Algemeen (vergaderingen en besluitvorming)*
- Art. 1.4: (Gemandateerde) taken en bevoegdheden*

Paragraaf 2: Regels ten aanzien van de uitvoering van algemene taken en bevoegdheden

- Art. 2.1: Vaststellen of een student aan eindkwalificaties voldoet*
- Art. 2.2: Getuigschriften*
- Art. 2.3: Borging van kwaliteit van tentamens en examens*
- Art. 2.4: Vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen binnen het kader van de OER om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen*
- Art. 2.5: Het verlenen van toestemming om een vrij onderwijsprogramma te volgen*
- Art. 2.6: Het verlenen van vrijstellingen voor het afleggen van één of meer tentamens*
- Art. 2.7: Nemen van maatregelen bij fraude*
- Art. 2.8: Vaststellen van regels over de uitvoering van de taken en bevoegdheden onder c, d, f en g (WHW art. 7.12b lid 3) en de maatregelen die zij in dat verband kan nemen*
- Art. 2.9: Jaarverslag*
- Art. 2.10: Aanwijzen van examinatoren*
- Art. 2.11: Voorwaarden bij het vaststellen dat het examen met goed gevolg is afgelegd zonder dat alle tentamens met goed gevolg zijn afgelegd*

Paragraaf 3: Regels ten aanzien van verzoeken en klachten van studenten

- Art. 3.1: Algemene regels ten aanzien van verzoeken*
- Art. 3.2: Indienen verzoek student*
- Art. 3.3: Nog niet overgaan tot uitreiking van getuigschrift*
- Art. 3.4: Verlenging geldigheidsduur van resultaten van tentamens en toetsen*
- Art. 3.5: Afwijken van de wijze van afleggen van tentamens of toetsen*
- Art. 3.6: Afwijken van openbaarheid mondelinge tentamens en toetsen*
- Art. 3.7: Verlenen van vrijstellingen voor één of meer tentamens of examens en praktische oefeningen*
- Art. 3.8: Goedkeuring vrij onderwijsprogramma*
- Art. 3.9: Afgeven schriftelijke verklaring*
- Art. 3.10: Uitingen van excellentie op en bij het getuigschrift*
- Art. 3.11: Extra toetskansen*
- Art. 3.12: Afwijken van het bepaalde in OER op grond van hardheidsclausule*
- Art. 3.13: Bevoegdheid tot afwijken van de openbaarheid van de afstudeerthese*
- Art. 3.14: Bevoegdheid tot afwijken van de taal van de masterthese*

Paragraaf 4: Richtlijnen en aanwijzingen aan examinatoren

- Art. 4.1: Richtlijnen en aanwijzingen algemeen*
- Art. 4.2: Zak-/Slaag-regeling*
- Art. 4.3: Bachelor en Master afstudeercommissie*
- Art. 4.4: Beoordeling van tentamens en toetsen*
- Art. 4.5: Vaststellen van de uitslag van een toets of tentamen*
- Art. 4.6: Voorkomen en melden van fraude*
- Art. 4.7: Overige richtlijnen en aanwijzingen*
- Art. 4.8: Borgen kwaliteit tentamens en examens*

Paragraaf 5: Wijzigingen, afwijkingen, beroep & bezwaar

Art. 5.1: Strijdigheid met de Regels en Richtlijnen

Art. 5.2: Hardheidsclausule

Art. 5.3: Beroep en bezwaar

Art. 5.4: Bekendmaking en wijzigingen Regels en Richtlijnen

Art. 5.5: Inwerkingtreding

Bijlagen:

Bijlage 1: Schematische indeling Examencommissie BMS

Bijlage 2: Protocol borging van kwaliteit van tentamens en examens

Bijlage 3: Reglement Orde, Calamiteiten en fraude

Bijlage 4: Instructies bij door examencommissie gemandateerde taken

Begripsbepalingen:

Voor de definities van de in deze R&R gebruikte begrippen wordt verwezen naar de Onderwijs- en examenregeling (OER). In aanvulling daarop worden in deze Regels en Richtlijnen de volgende begrippen gehanteerd⁴:

Examen:	Een opleiding wordt afgesloten met een examen. Het examen is afgelegd indien de tot een opleiding behorende onderwijseenheden met goed gevolg zijn afgelegd. Een aanvullend onderzoek door de examencommissie kan tot het examen behoren,
Leerlijn:	Een leerlijn is onderwijs gericht op het aanleren van kennis en vaardigheden in een specifieke richting (bijvoorbeeld methodologie (opleidingsspecifiek), statistiek, academische, of docent vaardigheden). Een leerlijn kan zich over meerdere onderwijseenheden (modules) uitstrekken,
Tentamen:	Een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (art. 7.10 WHW); een tentamen kan uit een aantal toetsen bestaan,
Toets:	Onderdeel van een tentamen. Wanneer het tentamen van een onderwijseenheid uit één toets bestaat, is het toetsresultaat bij vaststelling het tentamenresultaat,
Toetsplan:	Een plan van de opleiding waarin wordt aangegeven op welke wijze via toetsing en tentamens wordt voldaan aan de leerdoelen van onderwijseenheden (modules) en eindtermen van de opleiding, waardoor het examen behaald kan worden,
Toetschema:	Een schema waarin aangegeven wordt hoe de toetsing van een onderwijseenheid is vormgegeven,

Paragraaf 1: De examencommissie en haar taken en bevoegdheden

Artikel 1.1: De examencommissie (WHW 7.12, 7.12a, OER art.5.1)

1. De decaan stelt per opleiding of groep van opleidingen een examencommissie in en benoemt de leden op basis van hun deskundigheid op het terrein van de desbetreffende opleiding of groep van opleidingen (WHW art. 7.12, 7.12a, 9.15 lid 1e).
2. De examencommissie is het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling (OER) stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad.
3. Een examencommissie heeft tenminste één lid die als docent verbonden is aan de opleiding of aan een van de opleidingen die tot de groep van opleidingen behoort. Ten minste één lid is afkomstig van buiten de desbetreffende opleiding of een van de opleidingen die tot de groep van opleidingen behoort. Leden van het instellingsbestuur of personen die anderszins financiële verantwoordelijkheid dragen binnen de instelling worden niet benoemd. De leden van een commissie worden door de decaan gehoord voordat tot de benoeming van een nieuw lid wordt overgegaan.
4. De decaan draagt er zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de commissie voldoende wordt gewaarborgd.
5. De decaan van de faculteit BMS heeft conform WHW art. 9.14 ter nadere regeling van het bestuur en de inrichting van de faculteit een faculteitsreglement vastgesteld. In dit faculteitsreglement is de instelling en samenstelling van de examencommissies en de benoeming van de leden geregeld.

⁴ begrippen jaarlijks toetsen aan OER

6. De door de decaan ingestelde examencommissie en benoemde commissieleden, worden gepubliceerd op de website van de Examencommissie BMS.

Artikel 1.2: Taken en bevoegdheden van de examencommissie (WHW 7.3d, 7.11, 7.12b, 7.12c, 7.13)

1. De examencommissie heeft de volgende wettelijke taken:
  - a. Op objectieve en deskundige wijze vaststellen of een student voldoet aan de voorwaarden die de Onderwijs- en Examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad, (WHW art. 7.12 lid 2).
  - b. Uitreiking van een getuigschrift ten bewijze dat een examen met goed gevolg is afgelegd (WHW art 7.11 lid 2).
  - c. Borgen van kwaliteit van tentamens en examens (WHW art. 7.12b lid 1a).
  - d. Vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen binnen het kader van de OER, bedoeld in art 7.13, om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen (WHW art 7.12b lid 1b).
  - e. Verlenen van toestemming aan een student om een vrij onderwijsprogramma te volgen (WHW art. 7.12b lid 1c en art. 7.3d).
  - f. Verlenen van vrijstellingen voor het afleggen van een of meer tentamens (WHW art. 7.12b lid 1d).
  - g. Nemen van maatregelen bij fraude (WHW art. 7.12b lid 2).
  - h. Vaststellen van regels over de uitvoering van de taken en bevoegdheden onder c, d, f, en g en de maatregelen die zij in dat verband kan nemen. De examencommissie kan onder door haar te stellen voorwaarden bepalen dat niet ieder tentamen met goed gevolg afgelegd hoeft te zijn om vast te stellen dat het examen met goed gevolg is afgelegd (WHW art. 7.12b lid 3).
  - i. Opstellen van jaarverslag ten behoeve van de decaan (WHW art. 7.12b lid 5).
  - j. Aanwijzen van examinatoren voor het afnemen van tentamens en het vaststellen van de uitslag daarvan (WHW 7.12c lid 1).
2. De examencommissie heeft de volgende wettelijke bevoegdheden:
  - a. Bevoegdheid om conform door het instellingsbestuur vast te stellen regels te besluiten over een verzoek van een student om nog niet over te gaan tot uitreiking van een getuigschrift (WHW art. 7.11 lid 3; bachelor OER 5.2 lid 3 en 4, Master OER art. 5.2 lid 3 en 4).
  - b. Bevoegdheid tot verlenging van de geldigheidsduur van tentamens en toetsen (WHW art. 7.13 lid 2k; bachelor OER art 4.7 lid 2, Master OER art. 4.8 lid 2).
  - c. Bevoegdheid om in bijzondere gevallen te besluiten tot een afwijking van de wijze van afleggen van tentamens (WHW art. 7.13 lid 2l; Bachelor OER art. 4.4 lid 6, Master OER art.4.5 lid 4).
  - d. Bevoegdheid om in bijzondere gevallen te besluiten tot afwijken van de openbaarheid van mondelinge tentamens (WHW art. 7.13 lid 2n; bachelor OER art. 4.5 lid 1, Master OER art. 4.6 lid 1).
  - e. Bevoegdheid tot het verlenen van vrijstelling voor één of meerdere tentamens op grond van eerder met goed gevolg afgelegde tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden (WHW art. 7.12 lid 2r; Bachelor OER art. 3.4 lid 1, Master OER art. 3.4 lid 1).
  - f. Bevoegdheid tot het verlenen van vrijstelling, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen, van de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van een tentamen (WHW art. 7.13 lid 2t; Bachelor OER art. 3.4 lid 3, Master OER art. 3.4 lid 2).
3. Na overleg zijn aan bovenstaande taken in de OER door het instellingsbestuur of de decaan nog een aantal taken en bevoegdheden toegevoegd⁵:

⁵ Hierover zal nog nader overleg moeten plaatsvinden. Zeker omdat er wat punt a en b betreft verschillen zijn tussen de Bachelor en Master OER. Ook controle i.v.m. instellingskwaliteitsplan.

- a. Waar nodig gevraagd of ongevraagd adviseren over het toetschema van een onderwijseenheid voor vaststelling door het opleidingsbestuur (Bachelor OER art. 4.4. lid 2a).
- b. Adviseren over wijzigingen in toetschema gedurende een onderwijseenheid (Bachelor OER art 4.4 lid 5a).
- c. Instemmen met overgangsregelingen (Bachelor en Master OER art 8.4 lid 5).
- d. Bevoegdheid om ingeval van aantoonbare onredelijkheid of onbillijkheid van overwegende aard, af te wijken van de bepalingen in de OER (Bachelor en Master OER art 8.7).
- e. Bevoegdheid tot het verlenen van extra toetskansen (Bachelor OER art. 8.4 lid 6, Master OER art. 4.5 lid 4).

Artikel 1.3: Algemeen (vergaderingen en besluitvorming)

1. De decaan benoemt de leden van de examencommissie. De leden van de examencommissie vertegenwoordigen één of meerdere opleidingen. De examencommissie is per onderwijsgebied onderverdeeld in vier deelcommissies. Eén van de leden wordt voorzitter (dit geldt voor de algemene Examencommissie en voor de deelcommissies). De leden doen een voorstel voor benoeming van nieuwe leden of de voorzitter aan de decaan. De algemeen voorzitter treedt op als aanspreekpunt voor de examencommissie en leidt de vergaderingen van de gezamenlijke examencommissie en het Dagelijks Bestuur (DB).
2. De examencommissie stelt, met inachtneming van het in de OER bepaalde, jaarlijks de data en tijdstippen vast waarop zij bijeenkomt. Deze data worden via de website van de examencommissie en de gebruikelijke kanalen bekend gemaakt. De vergaderingen van de examencommissie zijn besloten.
3. Ten behoeve van haar werkzaamheden kan de examencommissie een werkgroep of deelcommissie instellen, die namens de examencommissie werkzaamheden uitvoert en die hierover een advies uitbrengt aan de examencommissie.
4. De examencommissie BMS kent de volgende vergaderingen⁶:
  - a. een gezamenlijke vergadering (vergadert 2x per jaar)
  - b. vier deelcommissies (Behavioural Sciences, Management Sciences, Governmental Sciences, Interdisciplinary Sciences)(vergadert maandelijks)
  - c. een Dagelijks Bestuur; hierin zitten de voorzitters van de deelcommissies (vergadert maandelijks vanwege onderlinge afstemming) (zie bijlage 1)
5. Besluiten van de examencommissie kunnen alleen genomen worden indien tenminste twee leden van de examencommissie aanwezig zijn.
6. Besluiten van de examencommissie worden in een besluitenlijst vastgelegd.
7. De examencommissie kan zich laten adviseren door externe deskundigen of door bij de opleiding betrokken medewerkers zoals opleidingsdirecteur, opleidingscoördinator, studieadviseur. Zij kunnen worden uitgenodigd in vergaderingen voor de voor hen relevante agendapunten. Zij hebben geen stem in de besluitvorming.
8. Besluiten uit deelcommissie vergaderingen inzake individuele verzoeken van studenten worden in een besluitenlijst vastgelegd en opgenomen in de jurisprudentie van de examencommissie. Besluiten uit een deelcommissie die opleidingsoverstijgende (juridische) consequenties hebben worden besproken in het DB voor unanieme besluitvorming en daarna opgenomen in de jurisprudentie.
9. De examencommissie zal met betrekking tot te nemen beslissingen over verzoeken van individuele studenten, advies vragen aan studieadviseurs of andere studiebegeleiders. Daarbij zal de over studenten gegeven informatie als vertrouwelijk worden beschouwd.
10. De examencommissie wordt vanuit het OSC ondersteund door een griffie.

⁶ Na één jaar zal de nieuwe werkwijze geëvalueerd worden

Artikel 1.4: (Gemandateerde) Taken en bevoegdheden

1. De examencommissie kan, voor zover de wet of deze regels en richtlijnen zich daar niet tegen verzetten besluiten om bepaalde haar toekomstige bevoegdheden, eventueel voorzien van instructies, te mandateren.
2. Besluiten genomen in het kader van gemandateerde taken worden in de eerstvolgende vergadering van de examencommissie gemeld en in de besluitenlijst vastgelegd.
3. Gemandateerd zijn in ieder geval:
  - a) De afgifte van een schriftelijke verklaring zoals bedoeld in OER art. 6.1 is met instructie gemandateerd aan CES⁷ (zie ook R&R art 3.8).
  - b) *Het verlenen van vrijstellingen voor onderwijseenheden of delen van onderwijseenheden zoals bedoeld in OER art. 3.4 is met instructies gemandateerd aan de griffie van de examencommissie (zie ook R&R art. 3.6).*
  - c) *Controleren of een student voldoet aan de eindtermen van de opleiding (studievoortgangsoverzicht) is gemandateerd aan een medewerker van het OSC die de opleiding vertegenwoordigd.*
  - d) *Indien er nieuwe mandaten worden vastgesteld worden deze opgenomen in bijlage 4 en in een volgende versie van de R&R opgenomen.*
4. De instructies zoals bedoeld in lid 1 en 3 staan vermeld in paragraaf 3 en de bijlage 4.

---

⁷ dit gebeurt in de praktijk zo en werkt prima

Paragraaf 2: Regels ten aanzien van de uitvoering van algemene taken en bevoegdheden

Artikel 2.1: Vaststellen of een student aan eindkwalificaties voldoet (WHW art. 7.12 lid 2)

1. De examencommissie stelt op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad (R&R art. 1.2 lid 1a). De examencommissie heeft deze taak belegd bij de opleidingsvertegenwoordiger van de betrokken opleiding in de Examencommissie.
2. Het toetsplan is leidend bij de beoordeling of de student aan de eindkwalificaties van de opleiding voldoet.

Artikel 2.2: Getuigschriften (WHW 7.11 lid 2; OER art 5.4;)

1. Ten bewijze dat een examen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de examencommissie een getuigschrift uitgereikt. Op het getuigschrift van het met goed gevolg afgelegde examen worden alle gegevens vermeld zoals aangegeven in de WHW. De examencommissie voegt aan het getuigschrift een supplement toe dat als doel heeft inzicht te verschaffen in de aard en inhoud van de opleiding, mede met het oog op internationale herkenbaarheid.
2. Het getuigschrift en het supplement worden ondertekend door de opleidingsvertegenwoordiger(s) van de examencommissie of bij afwezigheid door de voorzitter of een van de leden van de deelcommissie.
3. De examencommissie controleert, voorafgaand aan het tekenen van het diploma en getuigschrift, het examenprogramma van de student, op basis van de gegevens die CES hiervoor aanlevert. De examencommissie heeft deze taak gemandateerd aan een door de opleiding te bepalen medewerker (OSC) van de opleidingen (Art. 1.4 lid 3c).

Artikel 2.3: Borging van kwaliteit van tentamens en examens (WHW art.7.12 b lid 1a)

Op dit moment wordt gewerkt aan het opzetten van een gezamenlijke werkwijze van de borging door de Examencommissie BMS en de kwaliteitszorg van de opleiding. Wanneer er overeenstemming is over dit proces zal dit artikel worden aangepast. Het protocol wordt opgenomen in bijlage 2.

Artikel 2.4: Vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen binnen het kader van de OER om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen (WHW art. 7.12b lid 1b)

1. De examencommissie heeft een algemene zak- en slaagregeling vastgesteld (Zie R&R art. 4.2).
2. De examencommissie heeft een richtlijn opgesteld waaraan een bachelor of master afstudeercommissie tenminste moet voldoen (zie R&R art. 4.3).
3. De examencommissie heeft algemene richtlijnen vastgesteld op basis waarvan onderwijsseenheden ingericht en beoordeeld moeten worden (zie R&R art. 4.4).
4. De examencommissie heeft een algemene richtlijn vastgesteld op basis waarvan de uitslag van een tentamen of toets vastgesteld moet worden (zie R&R art. 4.5).

Artikel 2.5: Het verlenen van toestemming om een vrij onderwijsprogramma te volgen

De examencommissie heeft hiervoor nadere regelgeving vastgelegd in art. 3.8 van deze Regeling.

Artikel 2.6: Het verlenen van vrijstellingen voor het afleggen van één of meer tentamens

De examencommissie heeft hiervoor nadere regelgeving vastgelegd in art. 3.7 van deze Regeling.

Artikel 2.7: Nemen van maatregelen bij fraude (WHW 7.12 b lid 2)

De examencommissie gaat bij het nemen van maatregelen bij fraude uit van de door het instellingsbestuur gepresenteerde 'Handreiking Orde, calamiteiten en fraude'. Deze is als bijlage opgenomen in de Bachelor en Master OER BMS en maakt hierdoor onderdeel uit van de OER (zie R&R art. 4.6).

Artikel 2.8: Vaststellen van regels over de uitvoering van de taken en bevoegdheden onder c, d, f en g (WHW art. 7.12b lid 3) en de maatregelen die zij in dat verband kan nemen

De Examencommissie heeft de uitvoering van deze regels (art. 2.4 en 2.7) onder het hoofdstuk 4 Richtlijnen en aanwijzingen examinatoren geplaatst.

Artikel 2.9: Jaarverslag (WHW art.7.12 b lid 5)

1. De examencommissie stelt jaarlijks een jaarverslag op. De examencommissie verstrekt het jaarverslag aan de decaan.
2. In het jaarverslag wordt in ieder geval opgenomen:
  - a. Samenstelling van de examencommissie en deskundigheidsbevordering (zoals behalen van BKE en SKE voor commissieleden);
  - b. Activiteiten met betrekking tot de borging van kwaliteit;
  - c. Genomen besluiten (incl. gemandateerde besluiten) en afhandeling verzoeken (tabel met aantallen, uitgesplitst naar onderwerp en per opleiding gerangschikt);
  - d. Afgegeven diploma's / getuigschriften (tabel met aantallen, cum laude, uitgesplitst per opleiding);
  - e. Aantal beroepszaken en fraudegevallen per opleiding;
  - f. Betrokkenheid bij accreditaties;
  - g. Eventuele plannen voor het komend jaar.

Artikel 2.10: Aanwijzen van examinatoren (WHW 7.12 c lid 1)

1. De examencommissie wijst voor het afnemen van de tentamens en het vaststellen van de uitslag daarvan voor iedere onderwijseenheid een of meer examinatoren aan.
2. In het geval van meerdere examinatoren voor een onderwijseenheid, wordt één examinerator aangewezen als eerstverantwoordelijk examinerator voor de onderwijseenheid. Deze coördinerend examinerator is aanspreekpunt voor de examencommissie. De (coördinerend) examinerator is verantwoordelijk voor de beoordeling van de studieresultaten en het vaststellen van de uitslag van het tentamen (module). Indien (delen van) een onderwijseenheid door verschillende examinatoren wordt beoordeeld, ziet de coördinerend examinerator erop toe dat dit wordt gedaan op grond van dezelfde normen.
3. Ten behoeve van de kwaliteit van de tentamens en toetsen hanteert de examencommissie bij het aanwijzen van de examinatoren de volgende criteria:
  - a. Als examinerator worden aangewezen leden van de vaste of tijdelijke wetenschappelijke staf van de UT (of een andere universiteit), die betrokken zijn bij de opleiding en die beschikken over voldoende onderwijskwalificaties m.n. op het gebied van toetsing⁸;
  - b. Wetenschappelijke staf wordt slechts als examinerator aangewezen voor onderwijseenheden voor het naastliggende lagere opleidingsniveau dan waarop de examinerator zelf is opgeleid.
  - c. De rol van examinerator beperkt zich tot het vakdomein waarbinnen de docent als deskundige erkenning geniet.
  - d. De examencommissie kan besluiten om andere deskundigen als examinerator aan te stellen. In dit besluit is de geldigheidstermijn en het vakdomein vermeld.
  - e. Voor afstudeerthese wordt een commissie geformeerd die bestaat uit tenminste twee daarvoor gekwalificeerde examinatoren (zie artikel 4.3 van deze R&R).

---

⁸ Vanaf augustus 2015 zal de examencommissie alleen examinatoren aanwijzen die in het bezit zijn van een BKO of hiervan zijn vrijgesteld. N.B.: er zijn afspraken gemaakt met docenten over afronding in 2015. In uitzonderingsgevallen kan de examencommissie 1 jaar ontheffing verlenen.

4. De examencommissie neemt bij het aanwijzen van examinatoren als uitgangspunt een overzicht dat zij jaarlijks ontvangt van het opleidingsbestuur waarin per onderwijseenheid een voorstel staat voor aan te wijzen examinatoren. De examencommissie kan op grond van de in lid 3 gestelde eisen of om haar moverende redenen, andere examinatoren aanwijzen voor onderwijseenheden.
5. Indien zich onvoorziene situaties voordoen of een examiner naar het oordeel van de examencommissie in gebreke blijft wat betreft navolging van de richtlijnen en aanwijzingen van de examencommissie, kan de examencommissie een andere examiner aanwijzen. Zij zal dat ook doen op verzoek van het opleidingsbestuur bij het in gebreke blijven van een examiner wat betreft de termijn van bekendmaking van de uitslag van toetsen en tentamens (OER art. 4.6).

Artikel 2.11: Voorwaarden bij het vaststellen dat het examen met goed gevolg is afgelegd zonder dat alle tentamens met goed gevolg zijn afgelegd (WHW art 7.12b lid 3; Bachelor en Master OER art. 5.2 lid 3)

1. De examencommissie kan onder door haar te stellen voorwaarden bepalen dat niet ieder tentamen met goed gevolg hoeft te zijn afgelegd om vast te stellen dat het examen met goed gevolg is afgelegd.
2. De examencommissie zal in alle gevallen vaststellen dat een student voldoet aan de voorwaarden die op opleiding stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad.
3. De examencommissie heeft geen algemene voorwaarden vastgesteld. Per individueel geval zal de examencommissie bepalen of de student voldoet aan de voorwaarden gesteld in lid 2.
4. Voor wat betreft het TOM onderwijs is afgesproken dat: om een module positief af te sluiten moet het gemiddelde van moduleonderdelen altijd voldoende zijn; kunnen de onderdelen binnen de moduleonderdelen met een onvoldoende worden afgerond maar moet dat het gemiddelde van het moduleonderdeel altijd voldoende (5.5) zijn.

Paragraaf 3: Regels ten aanzien van verzoeken en klachten van studenten

Artikel 3.1: Algemene regels ten aanzien van verzoeken (BSc OER art. 1.1 lid 8 en art. 8.7)

1. De examencommissie heeft volgens de WHW de bevoegdheid om in bepaalde gevallen af te wijken van het in de OER bepaalde. Studenten kunnen daartoe een verzoek aan de examencommissie richten.
2. Behalve de in lid 1 van dit artikel bedoelde wettelijk bepaalde gevallen, kan een student ook een verzoek indienen bij de examencommissie om - vanwege aantoonbare onredelijkheid of onbillijkheid van overwegende aard - af te wijken van de bepalingen uit de OER (OER art. 8.7).
3. Een verzoek van een student dient tijdig, goed onderbouwd en gemotiveerd, schriftelijk (via een web-aanvraagformulier) te worden ingediend. Informatie over de commissievergaderingen en de voorwaarden voor indienen van verzoeken (per onderwerp) staan op de website van de examencommissie BMS www.utwente.nl/bms/examboard/nl/ or www.utwente.nl/bms/examboard/.
4. De examencommissie neemt alleen volledig ingediende verzoeken in behandeling die tijdig zijn ingediend. Deze worden in de eerstvolgende deelcommissievergadering behandeld. De data voor het indienen van verzoeken staan vermeld op de website.
5. De examencommissie kan ten behoeve van haar besluit over een verzoek, advies inwinnen bij deskundigen zoals opleidingsbestuur, examinatoren en studieadviseurs. De adviseurs hebben geen stem in de besluitvorming.
6. De examencommissie kan, vanwege faculteitsbrede (juridische) gevolgen van een te nemen besluit, besluiten het verzoek van de student te bespreken in de DB vergadering van de examencommissie om afstemming te verkrijgen tussen alle opleidingen. Het besluit wordt dan aangehouden.
7. De examencommissie stelt de student zo spoedig mogelijk, na de vergadering(en), schriftelijk (via e-mail) op de hoogte van het besluit.
8. De examencommissie heeft ten aanzien van verzoeken de volgende algemene regels vastgesteld: de student moet duidelijk aangeven waarom hij/zij voor een uitzondering op de gestelde regels in aanmerking zou moeten komen, als maximale termijn van vertraging hanteert de examencommissie 1 semester, indien er sprake is van persoonlijke omstandigheden waarvoor een verzoek ingediend wordt bij de examencommissie moeten deze bekend zijn bij de studieadviseur.

Artikel 3.2: Indienen verzoek student

1. Een student moet een gemotiveerd verzoek aan de examencommissie altijd indienen via het web-applicatieformulier van de examencommissie.
2. De examencommissie heeft verschillende voorbeeldbrieven voor het indienen van een verzoek beschikbaar op de website.
3. Op de website staat precies beschreven aan welke voorwaarden een verzoek moet voldoen en welke informatie toegevoegd moet worden om behandeld te worden in de vergaderingen van de examencommissie.
4. De student moet altijd een studievoortgangsoverzicht (Osiris) toevoegen aan het verzoek.
5. De examencommissie raadt de student aan zijn verzoek vooraf te bespreken met de studieadviseur.

Artikel 3.3: Nog niet overgaan tot uitreiking van getuigschrift (WHW art 7.11 lid 3)

1. Een student die aanspraak heeft op uitreiking van een getuigschrift, kan de examencommissie verzoeken daartoe nog niet over te gaan. De student dient hiervoor via het web-aanvraagformulier een gemotiveerd verzoek in.
2. Procedure:
  - a. Ontvangst verzoek student (incl. periode van uitstel)
  - b. Stilleggen procedure maken diploma bij CES-BOZ

- c. Controle informatie verzoek student
- d. Akkoord/Afwijzing verzoek (incl. Maximale duur)
- e. Indien nodig, geeft de student aan wanneer uitstel (eerder) opgeheven kan worden
- f. Opstarten formele procedure diploma CES
- g. Uitreiken diploma/getuigschrift aan de student op afgesproken datum.

Artikel 3.4: Verlenging geldigheidsduur van resultaten van tentamens en toetsen

(WHW art. 7.13 lid 2k; Bachelor OER art. 4.7, Master OER art. 4.8)

1. In de Bachelor OER (art. 4.7) is vastgelegd dat de geldigheidsduur van een tentamenresultaat van een onderwijseenheid van een bacheloropleiding 6 jaar is en dat de resultaten van toetsen alleen geldig zijn in het studiejaar dat deze zijn behaald.
2. In de Master OER (art. 4.8) is vastgelegd dat de geldigheidsduur van een tentamenresultaat voor de opleidingen CS, EST, PSTS vijf jaar is. De geldigheid van een tentamenresultaat voor de opleidingen BA, HS, IEM, PA, MEEM, MPM en MRM vier jaar is. De geldigheidsduur van een tentamenresultaat voor de opleiding MPS twee jaar is. De geldigheidsduur van een tentamenresultaat voor de opleiding LVHOM onbeperkt is.
3. De examencommissie kan de geldigheid van de termijnen genoemd in lid 1 en 2 in individuele gevallen verlengen.
4. Studenten kunnen een gemotiveerd verzoek voor verlenging van geldigheidsduur van een tentamen of toets of een resultaat indienen bij de examencommissie (zie hiervoor art. 3.1 en 3.2).
5. De examencommissie zal altijd advies vragen aan de studieadviseur over het verzoek.
6. De examencommissie zal altijd advies vragen aan de opleiding over het verzoek.
7. Procedure: aanvraag volgens procedure in art. 3.1 en 3.2, toe te voegen informatie: studievoortgangsoverzicht, studieplanning ter afronding van de studie, voorstel periode verlenging.

Artikel 3.5: Afwijken van de wijze van afleggen van tentamens of toetsen (WHW art. 7.13 lid 2l)

1. Studenten kunnen in bijzondere gevallen een gemotiveerd verzoek indienen bij de examencommissie om af te wijken van de wijze van afleggen van tentamens of toetsen (zie hiervoor art. 3.1).
2. De examencommissie zal altijd advies vragen aan de betreffende examinerator of afwijken van de examineringsvorm mogelijk is.
3. De examencommissie zal altijd advies vragen aan de studieadviseur over het verzoek.
4. Procedure: aanvraag volgens procedure in art. 3.1 en 3.2. Toe te voegen informatie: studievoortgangsoverzicht, evt. verklaring dokter/studentendecaan, incl. onderbouwing waarom niet op de standaard wijze het tentamen of de toets afgelegd kan worden.

Artikel 3.6: Afwijken van openbaarheid mondelinge tentamens en toetsen (WHW art 7.13 lid 2n en OER art 4.6)

1. De examencommissie heeft de bevoegdheid in een bijzonder geval te bepalen dat een mondelinge tentamen of toets niet openbaar zal zijn (WHW art 7.13 lid 2n).
2. Indien een mondelinge toets wordt afgenomen door twee examineratoren geldt de tweede examinerator niet als "derde" aanwezige in de zin van OER Art. 4.6 lid 2.
3. Indien een student of examinerator wil afwijken van de openbaarheid van een mondelinge toets kan hiervoor een goed gemotiveerd verzoek bij de examencommissie ingediend worden (zie hiervoor art. 3.1.).
4. Bij een verzoek van de student zal de examencommissie altijd advies vragen aan de betreffende examinerator of afwijken van de openbaarheid mogelijk is.
5. De examencommissie zal altijd advies vragen aan de studieadviseur over het verzoek.
6. Procedure: aanvraag volgens procedure in art. 3.1 en 3.2, minimaal 10 werkdagen voorafgaand aan het tentamen/toets aanvragen. Toe te voegen informatie: studievoortgangsoverzicht, evt. verklaring dokter/studentendecaan.

Artikel 3.7: Verlenen van vrijstellingen voor één of meer tentamens of examens en praktische oefeningen (WHW art. 7.12b lid 1d & WHW art. 7.13 lid 2r en t)

1. De examencommissie kan een student op diens verzoek vrijstelling verlenen voor één of meerdere tentamens (Bachelor en Master OER art. 3.4).
2. De examencommissie kan een student op diens verzoek vrijstelling verlenen voor het afleggen van één of meer tentamens op grond van eerder met goed gevolg afgelegde tentamens of examens in het hoger onderwijs, dan wel voor buiten het onderwijs opgedane kennis of vaardigheden (Bachelor en Master OER 3.4).
3. De examencommissie kan een student vrijstelling verlenen van de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen aan studenten die aannemelijk kunnen maken dat zij verwachten in gewetensnood te zullen komen bij of door het moeten uitvoeren van een bepaalde praktische oefening. De examencommissie zal in overleg met de examinerator van de onderwijseenheid bepalen op welke andere wijze aan de leerdoelen kan worden voldaan (Bachelor OER art 3.4 lid 2, Master OER art. 3.4 lid 2).
4. De examencommissie toetst op grond van door de student te overleggen bewijzen of de student over voldoende kennis en vaardigheden beschikt om een vrijstelling te verlenen met betrekking tot de desbetreffende tentamens en/of toetsen binnen de onderwijseenheid en gaat hierbij uit van het advies en eventuele goedkeuring van de docent.
5. Procedure: de student:
  - vult het vrijstellingsformulier in en dient het in bij de docent van het vak waarvoor vrijstelling wordt gevraagd;
  - zorgt ervoor dat alle benodigde bewijsstukken voor de docent beschikbaar zijn;
  - de docent heeft vijf werkdagen de tijd voor het afhandelen van het vrijstellingsformulier. Geeft een akkoord/of gemotiveerde afwijzing en tekent het vrijstellingsformulier. Mailt of stuurt het vrijstellingsformulier naar de griffie van de examencommissie (<mailto:ExamencommissieBMS@utwente.nl>) ;
  - de student vult na het afgeven van het vrijstellingsformulier bij de docent het web-aanvraagformulier voor de examencommissie in (Zie hiervoor art. 3.1 en 3.2). Aan te leveren informatie: gemotiveerd verzoek, studievoortgangsoverzicht.
6. Benodigde bewijsstukken voor docent/examinator: Diploma/Certificaat, literatuur, inhoud behaalde vak(ken) en verklaren om welke onderdelen van het vak/module dit gaat, verklaring welke onderdelen uit de onderwijseenheid behaald zijn door welke Eerder Verworven Competenties.

Artikel 3.8: Goedkeuring vrij onderwijsprogramma (WHW art. 7.3d en art. 7.12b lid 1c; OER art. 3.5)

1. Een student die is ingeschreven voor een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs, kan zelf, uit onderwijseenheden die door de instelling worden verzorgd, een programma samenstellen waaraan een examen is verbonden. Indien nodig wijst het instellingsbestuur een examencommissie aan die met de in de eerste volzin bedoelde beslissing is belast.
2. De examencommissie toetst of het voorgestelde vrije programma past binnen een domein van een bepaalde opleiding, samenhangend is en voldoende niveau heeft in het licht van de eindtermen van die opleiding.
3. De examencommissie vraagt advies van de studieadviseur over het verzoek.
4. Een student kan hiertoe een gemotiveerd schriftelijk verzoek indienen via de web-aanvraagformulier (zie hiervoor art. 3.1 en 3.2).
5. Procedure: de student moet:
  - een goed onderbouwd en beredeneerd samengesteld programma opstellen ook in relatie tot het beoogde afstudeertraject,
  - onderbouwen op welke wijze binnen dit vrije programma voldaan wordt aan de gestelde leerdoelen van de vakken,
  - het vrije programma wordt in overleg met de opleiding (een studieadviseur of onderwijscoördinator) opgesteld,

- zelf een begeleider voor het afstudeertraject zoeken.
- 6. De student wordt schriftelijk op de hoogte gesteld van het besluit. Indien de examencommissie tot goedkeuring besluit, geeft ze daarbij aan tot welke opleiding het vrij onderwijsprogramma geacht wordt te behoren.

Artikel 3.9: Afgeven schriftelijke verklaring (WHW art.7.11 lid 5, BSc OER art 5.4 lid 5)

1. Een student die meer dan één tentamen met goed gevolg heeft afgelegd en aan wie geen getuigschrift als bedoeld in Richtlijn Bachelor OER art. 5.4 lid 5 kan worden uitgereikt, ontvangt desgevraagd een door de examencommissie af te geven verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door hem/haar met goed gevolg zijn afgelegd.
2. De examencommissie heeft het afgeven van deze verklaringen gemandateerd aan CES.
3. De student kan hiervoor een schriftelijk verzoek indienen bij de CES/BOZ medewerker van zijn eigen opleiding.

Artikel 3.10: Uitingen van excellentie op en bij het getuigschrift (OER art 5.4 lid 4)

1. De opleiding kent een regeling voor cum laude slagen. Deze kan per opleiding verschillen en is per opleiding opgenomen in de opleidingsspecifieke bijlage.
2. De examencommissie is van mening dat het bij cum laude gaat om een uitzonderlijke prestatie waarbij de tijdsduur voor het afronden van de opleiding een belangrijke rol speelt.
3. De examencommissie controleert of de student aan de gestelde eisen voldoet. Indien het judicium 'cum laude' kan worden verleend aan een student wordt dit op het getuigschrift en het supplement vermeld.
4. In bijzondere gevallen kan de examencommissie afwijken van de voorwaarden die gelden voor verlening van het judicium "cum laude".
5. Procedure: student, de afstudeercommissie, de opleidingsdirecteur of een studieadviseur kan een verzoek indienen om af te wijken van de voorwaarden die de opleiding aan cum laude stelt. Een gemotiveerd verzoek hiervoor kan ingediend worden bij de examencommissie via het aanvraagformulier op de website van de examencommissie (zie art. 3.1. en 3.2.). Om af te wijken van de voorwaarden voor cum laude moeten in dit geval de bijzondere omstandigheden en uitzonderlijkheid van de prestatie extra beargumenteerd worden.
6. Indien een student een door het CvB erkend honours programma voor excellente studenten, met goed gevolg heeft afgerond, wordt dit op het diplomasupplement vermeld als extra curriculaire programma (OER art. 5.4 lid 2d).

Artikel 3.11: Extra toetskansen (Bachelor OER 8.4 lid 6, Master OER art. 4.5 lid 4)

1. De examencommissie kan een student in bijzondere gevallen toestemming geven voor een extra gelegenheid om een toets af te leggen.
2. De examencommissie zal slechts in uitzonderlijke gevallen besluiten tot een extra kans en zal het besluit slechts nemen na advies van de betreffende examiner.
3. De examencommissie kan overwegen een extra toetskans te geven als er sprake is van bijzondere persoonlijke omstandigheden.
4. In alle gevallen zal over deze omstandigheden altijd advies van de studieadviseur worden gevraagd.
5. In geval van een extra toetskans binnen het TOM zal altijd advies gevraagd worden van de module-coördinator.
6. Procedure: de student moet een gemotiveerd schriftelijk verzoek indienen (zie art. 3.1. en 3.2.). Aan te leveren informatie: informatie bijzondere omstandigheden, studievoortgangsoverzicht, evt. zak-/slaag regeling of overgangsregeling.

Artikel 3.12: Afwijken van het bepaalde in OER op grond van hardheidsclausule (OER art 8.7)

1. De examencommissie kan in geval van onredelijkheid of onbillijkheid afwijken van het bepaalde in de OER.

2. De student kan hiervoor een gemotiveerd schriftelijk verzoek in dienen bij de examencommissie (zie art. 3.1).
3. Er zijn geen algemene voorwaarden voor dit soort verzoeken vastgesteld. De verzoeken worden per geval besproken. De examencommissie zal de betrokken opleiding(en) en studieadviseurs om advies vragen.

Artikel 3.13: Bevoegdheid tot afwijken van de openbaarheid van de afstudeerthese

(Bachelor OER art. 4.1 lid 2a, Master OER art. 4.1 lid 3)

1. De examencommissie kan in bijzondere gevallen toestaan dat wordt afgeweken van de openbaarheid van de afstudeerthese.
2. De examencommissie hoeft hier alleen over te besluiten indien de gehele these vertrouwelijk moet worden of indien het gaat om een tijdelijke vertrouwelijkheid. De student moet indien de these volledig vertrouwelijk wordt wel een openbare samenvatting schrijven van minimaal 3000 woorden.
3. Indien een gedeelte van de these vertrouwelijk is, kan dit als bijlage worden opgenomen. Het openbare gedeelte van de these en het vertrouwelijke gedeelte worden beide in de Repository opgenomen.
4. Indien een verslag geanonimiseerd ingediend wordt in de Repository mag dit. De voorwaarde hierbij is dat het wel een goed leesbare afstudeerthese moet zijn dit ter beoordeling van de afstudeerbegeleider.
5. Alle afstudeerthesen, een vertrouwelijke these of vertrouwelijk gedeelte van een these zijn altijd op te vragen door de afstudeerbegeleiders (of opleidingsdirecteur), de examencommissie of de accreditatiecommissie.
6. De student of de afstudeerbegeleider kan indien een these geheel vertrouwelijk moet worden een gemotiveerd schriftelijk verzoek indienen bij de examencommissie.
7. Procedure: indienen verzoek via de webapplicatie (zie art. 3.1. en 3.2.). Toe te voegen informatie: er moet toestemming zijn van de afstudeerbegeleider(s) en de eventueel betrokken afstudeerorganisatie. Toe te voegen informatie voor studenten: Studievoortgangsoverzicht, adviezen.

Artikel 3.14: Bevoegdheid tot afwijken van de taal van de masterthese (master OER art. 3.3 lid 1)

1. De taal van de master these wordt geschreven en verdedigd in de taal van de opleiding. Indien dit noodzakelijk is staat het de student vrij om een samenvatting in het Nederlands te maken voor de verspreiding van het onderzoeksresultaat, maar het cijfer is gebaseerd op de originele Engelse versie.
2. Toestemming om de these in het Nederlands te schrijven zal alleen verleend worden op voorwaarde dat de student tevens een samenvatting van het rapport van minimaal 3000 woorden schrijft in het Engels, gebaseerd op de these en het afstudeerwerk. Bij het bepalen van het definitieve cijfer zullen beide versies meegenomen worden in de beoordeling.
3. De student kan hiervoor een gemotiveerd schriftelijk verzoek indienen via de webapplicatie van de examencommissie.
4. Procedure: indienen verzoek via de webapplicatie (zie art. 3.1. en 3.2.). Toe te voegen informatie: er moet een uitdrukkelijk verzoek zijn van de afstudeerbegeleider(s) en de eventueel betrokken afstudeerorganisatie. Toe te voegen informatie voor studenten: Studievoortgangsoverzicht, adviezen/toestemming.

Paragraaf 4: Richtlijnen en aanwijzingen aan examinatoren (WHW art 7.12b lid 1b)

Artikel 4.1: Richtlijnen en aanwijzingen algemeen

1. De examencommissie kan richtlijnen en aanwijzingen geven met betrekking tot de beoordeling van het tentamen en examens en met betrekking tot de vaststelling van de uitslag van het tentamen (WHW art. 7.12b lid 1b).
Een **aanwijzing** moet opgevolgd worden, van een **richtlijn** kan in bijzondere gevallen gemotiveerd worden afgeweken.
Indien de examencommissie daarnaar vraagt, verstrekken de examinatoren de examencommissie de gevraagde inlichtingen. (WHW art. 7.12c)
2. Over geregistreerde individuele gegevens (Osiris) omtrent de uitslag van tentamens en toetsen worden geen mededelingen gedaan aan anderen dan de getentamineerde en aan personen die bij of krachtens de wet recht op deze gegevens hebben dan wel hun functie niet kunnen uitoefenen zonder over deze gegevens te beschikken. Hieronder vallen bijvoorbeeld de leden van de examencommissie, de griffie van de examencommissie, de studieadviseur, de opleidingsdirecteur, de studentendecaan, het College van Beroep voor de Examens.

Artikel 4.2: Zak-/Slaag-regeling

1. De examencommissie stelt richtlijnen vast op basis waarvan docenten tentamens en examens beoordelen en de uitslag vaststellen.
  - A. De examencommissie heeft hiervoor de volgende zak-/slaag-regeling behorend bij elk van de examens vastgesteld:
    - a. Een onderwijseenheid is succesvol afgerond als het afgeronde cijfer tenminste een 6 is. Dit cijfer definitief. Een herkansing is bij de opleidingen CW/CS, PSY/MPS, OWK/EST en PSTS alleen mogelijk met schriftelijke toestemming van de Examencommissie. Voor de overige opleidingen geldt dat een student maximaal twee keer per jaar mag deelnemen aan een toets. Indien een student hiervan wil afwijken is dat alleen mogelijk met schriftelijke toestemming van de Examencommissie.
    - b. Indien een student voor eenzelfde onderwijseenheid meer dan één keer is beoordeeld, geldt de hoogste beoordeling.
    - c. Wanneer de decimaal van het niet afgeronde cijfer op een .50 of hoger uitkomt, wordt het cijfer naar het nabij gelegen hogere gehele cijfer afgerond.
    - d. Wanneer de decimaal van het niet afgeronde cijfer lager uitkomt dan op een .50 wordt het cijfer naar het nabij gelegen lagere gehele cijfer afgerond.
    - e. Een onderwijsfase (Bachelor of Master) is succesvol afgesloten als alle onderwijseenheden met een voldoende zijn afgerond.
  - B. Indien er meerdere examinatoren voor één onderwijseenheid werkzaam zijn, wordt één examinerator als coördinator aangewezen. In het algemeen is de coördinator verantwoordelijk voor het beoordelen en vaststellen van de uitslag van de onderwijseenheid. Indien (delen van) een onderwijseenheid door verschillende examinatoren wordt beoordeeld, ziet de coördinerend examinerator erop toe dat dit wordt gedaan op grond van dezelfde normen. De uitslag van delen van een tentamen (toetsen, deelopdrachten) wordt door de examinerator schriftelijk in zijn eigen administratie vastgelegd.
  - C. De beoordelingen worden doorgaans uitgedrukt in één van de cijfers 1 tot en met 10. Aan de cijfers moet de volgende betekenis worden gehecht:

1: zeer slecht	4: onvoldoende	7: ruim voldoende
2: slecht	5: net niet voldoende	8: goed
3: zeer onvoldoende	6: voldoende	9: zeer goed
		10: uitmuntend
  - D. De onderwijseenheden aangegeven met "Vr" betekent vrijstelling.
Onderwijseenheden kunnen ook beoordeeld worden met een "V" (afgerond, geen cijfer) vooropgesteld dat de examinerator van het vak heeft bepaald dat de student voldoende gepresteerd heeft. Onvoldoende resultaten (ook incompleetheid bij

deeltoetsen/opdrachten) kunnen aangegeven worden met een "O"(onvoldoende), NVD (Niet Voldoende) of "NC" (Niet Compleet). Indien een student, ondanks zijn inschrijving voor een tentamen niet aanwezig is wordt zijn inschrijving gezien als poging en geregistreerd met "NV" (Niet Verschenen).

2. Een module-coördinator stelt per module een zak-/slaag-regeling vast en neemt deze op in het toetschema.

Artikel 4.3: Bachelor en Master afstudeercommissie⁹

1. Voor de beoordeling van de Bacheloropdracht/these wordt een Bachelorcommissie ingesteld. De commissie bestaat tenminste uit:
  - Twee examinatoren die beide in dienst zijn van de Universiteit Twente
  - Een eerste inhoudelijk deskundige examinator, tevens begeleider van de opdracht van de student, die als docent en/of onderzoeker betrokken is bij de opleiding van de student
  - Minstens één gepromoveerde examinator; de andere heeft minimaal MSc / MA niveau. (Indien opleidingen hierop een uitzondering maken kunnen ze dit vastleggen in hun eigen opleidingsspecifieke bijlage)
  - Eventuele praktijkdeskundigen in de rol van adviseur.
2. Voor de beoordeling van de Bacheloropdracht wordt gebruik gemaakt van het BSc-beoordelingsformulier van de opleiding.
3. Voor de beoordeling van de Masterthesis, of het afsluitende onderdeel van het masterexamen, wordt een Mastercommissie ingesteld. De commissie bestaat tenminste uit:
  - Twee examinatoren die beide in dienst zijn van de Universiteit Twente.
  - Een eerste inhoudelijk deskundige examinator, tevens begeleider van de opdracht van de student, die als docent en/of onderzoeker betrokken is bij de opleiding van de student
  - Minstens één gepromoveerde examinator; indien de eerste examinator/begeleider van de opdracht gepromoveerd is heeft de andere examinator minstens MSc niveau, indien de eerste examinator/begeleider van de opdracht niet is gepromoveerd is hij/zij promovendus (en is de tweede examinator gepromoveerd). (Indien opleidingen hierop een uitzondering maken kunnen ze dit vastleggen in hun eigen opleidingsspecifieke bijlage).
  - Eventuele praktijkdeskundigen in de rol van adviseur.
4. Voor de beoordeling van de Masteropdracht wordt gebruik gemaakt van het MSc-beoordelingsformulier van de opleiding.
5. Indien de twee beoordelaars van BSc of MSc opdracht de uitslag willen vaststellen met het cijfer 10, moet een derde beoordelaar (leerstoelhouder/opleidingsdirecteur) de uitslag bevestigen c.q. instemmen met het cijfer.

Artikel 4.4: Beoordeling van tentamens en toetsen

1. Voor elke onderwijseenheid worden expliciet leerdoelen geformuleerd. Al deze leerdoelen worden getoetst. De toetsvormen zijn afgeleid van de leerdoelen. De vragen en opgaven van een toets gaan de leerdoelen niet te buiten.
2. De wijze waarop het tentamen van de onderwijseenheid wordt afgelegd staat vermeld in de opleidingsspecifieke bijlagen.
3. In het toetschema van een onderwijseenheid is het volgende opgenomen: wat de leerdoelen zijn; in welke vorm toetsen worden afgenomen; wat eventuele reparatiemogelijkheden of herkansingsmogelijkheden zijn; wat het minimum vereiste cijfer per toets is en wat de bijdrage van een toets aan het eindcijfer. Het toetschema is opgenomen in het dossier van de onderwijseenheid.
4. Iedere toets is valide en beoogt zo betrouwbaar en transparant mogelijk te zijn.

⁹ Omdat de Regels en Richtlijnen van de Examencommissie BMS dit jaar pas in november zijn vastgesteld, is opname van uitzonderingen nog niet in de opleidingsspecifieke bijlagen opgenomen. Daarom kunnen de regels van de opleidingen afwijken van hetgeen hier vastgesteld is. Volgend jaar zal dit in de opleidingsspecifieke bijlagen opgenomen worden.

5. De coördinerend examiner draagt er zorg voor dat de studenten tijdig (voor aanvang van het onderwijs) voldoende inzicht kunnen krijgen in de eisen die bij de toetsen worden gesteld.
6. De beoordelingscriteria voor verschillende toetsen van een onderwijseenheid worden bij aanvang van de onderwijseenheid aan studenten bekend gemaakt via de geëigende kanalen.
7. Indien een toets door verschillende examinatoren wordt beoordeeld, dan draagt de verantwoordelijke examiner er zorg voor dat de beoordelingscriteria door alle examinatoren op eenzelfde manier worden geïnterpreteerd en gehanteerd.
8. Voor alle gehanteerde toetsvormen worden beoordelingsinstrumenten (scoringsvoorschriften, beoordelingsformulieren of –rubrics, normering, cesuur) gebruikt. De beoordeling moet navolgbaar zijn.

Artikel 4.5: Vaststellen van de uitslag van een toets of tentamen

1. In het toetsschema of in de handleiding van een onderwijseenheid (Blackboard) is vastgelegd uit welke toetsen het tentamen bestaat, wat het minimum vereiste cijfer per toets is en wat de bijdrage van een toets is aan het tentamenresultaat. (zie OER art. 4.1). Het tentamenresultaat wordt uitgedrukt in een geheel cijfer van 1 tot en met 10 ; een tentamen- of toetsresultaat van een 5,5 of hoger is een voldoende .
2. Het tentamenresultaat is in voldoende mate gebaseerd op individuele beoordeling ¹⁰.
3. Het tentamenresultaat van een module (onderwijseenheid BSc binnen TOM) wordt vastgesteld door de module-examinator van de module na overleg met de overige examinatoren. In het verslag van de besprekingen wordt vastgelegd van welke studenten de resultaten zijn besproken en welke besluiten zijn genomen.
4. Wanneer bij het afnemen van de toets blijkt dat er een foute inschatting is gemaakt ten aanzien van de maakbaarheid binnen de beschikbare tijd, ten aanzien van de eenduidigheid van de vragen of ten aanzien van de moeilijkheidsgraad, is de examiner bevoegd de gehanteerde normen en of de cesuur aan te passen. Deze nieuwe normen mogen niet ten nadele van de studenten uitwerken. De wijziging wordt schriftelijk vastgelegd en gearhiveerd in het dossier van de onderwijseenheid.
5. Bij meerkeuzevragen wordt een toets-analyse uitgevoerd voordat de uitslag wordt vastgesteld (richtlijn), omdat een toets-analyse inzicht in de maakbaarheid van de toets kan geven voordat de uitslag van de cijfers kan worden vastgesteld.

Artikel 4.6: Voorkomen en melden van fraude

1. Onder fraude wordt verstaan (Bijlage OER 2015-2016)

Fraudereglement

1. Een tentamen is een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van een student, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (WHW art 7.10) Een tentamen kan uit meerdere toetsen bestaan. Bij elke vorm van toetsing dient een student de student eigen en origineel werk in te leveren, anders wordt dat beschouwd als fraude.
2. Onder fraude wordt verstaan:
  - a. Het bij toetsen gebruik maken van andere hulp of hulpmiddelen (elektronische of technologische) dan die waarvan de examiner vóór het begin van de onderwijseenheid en/of het tentamen of toets heeft bekendgemaakt dat ze waren toegestaan, of waarvan de student wist of behoorde te weten dat zij niet zijn toegestaan.
  - b. Gedrag van studenten waarvan de examiner vóór het afnemen van een toets bekend heeft gemaakt dat het als frauduleus beschouwd wordt, of waarvan de student weet of behoort te weten dat dat niet is toegestaan. Hieronder vallen in ieder geval:
    - Spieken al dan niet:
met behulp van spiekbriefjes;
door af te kijken bij toetsen en/of tentamens;
door af te laten kijken bij toetsen en/of tentamens;
door het ontvangen of verzenden van (tekst)berichten;
    - Door tijdens de uren dat een toets wordt afgenomen en terwijl het werk nog niet is ingeleverd, in contact te treden met anderen, anders dan met de examiner of surveillant.
  - c. Overnemen van andermans of eigen werk zonder correcte bronvermelding, ook wel plagiaat. Onder plagiaat vallen in ieder geval:

¹⁰Een aanzienlijk deel van de leerdoelen moet individueel getoetst zijn om te kunnen garanderen dat elke individuele student de eindtermen bereikt

- *Het letterlijk overnemen of gebruiken van (delen van) andermans werk (originele termen, ideeën, resultaten of conclusies, illustraties) en het te presenteren als eigen werk; ook als delen van een tekst zonder bronvermelding uit een andere tekst (op papier of op het Internet) zijn overgenomen is sprake van plagiaat (ook als er kleine wijzigingen zijn aangebracht);*
  - *het niet duidelijk markeren van letterlijke citaten (bijvoorbeeld met aanhalingstekens, inspringen, witregels) zodat ten onrechte de indruk wordt gewekt dat een deel van de geciteerde passages eigen werk is;*
  - *het vermelden van literatuur die de student niet zelf geraadpleegd heeft (maar bijvoorbeeld via verwijzingen in andere literatuur is tegengekomen);*
  - *het gebruiken van teksten die zijn geschreven in samenwerking met anderen zonder dat dit expliciet wordt vermeld;*
  - *het inleveren van reeds eerder geheel of gedeeltelijk gepubliceerd eigen werk (bijv. werkstuk van andere cursus), zonder duidelijke bronvermelding (zelfplagiaat);*
  - *meeliftgedrag, het niet in gelijke mate bijdragen aan een groepsopdracht;*
- d. *Manipulatie van onderzoekgegevens bij (groeps)opdrachten of het vervalsen van data (bijvoorbeeld het zelf invullen van interviews of vragenlijsten);*
  - e. *Alle vormen van fraude anders dan hierboven bij lid 2.a tot en met 2.d genoemd, zulks ter beoordeling door de examencommissie.*
2. Indien de examinerator of surveillant bij of na het afleggen van een toets een gemotiveerd vermoeden van fraude heeft, heeft de surveillant het recht om de student uit te sluiten van de toets/tentamen en de toets/tentamen in beslag te nemen. De examinerator of surveillant meldt dit aan de student en schriftelijk aan de examencommissie. Dit geldt ook bij fraude van een gedeelte van een onderwijseenheid.
  3. De examencommissie volgt hierna een vastgestelde procedure en hoort in dat geval zowel de examinerator of de surveillant als de student(en). De examencommissie bepaalt welke aanvullende maatregelen eventueel getroffen worden en deelt deze schriftelijk mede aan de betrokken student. De examencommissie kan de student wegens fraude voor ten hoogste één jaar uitsluiten van deelname aan het desbetreffende tentamen. In het uiterste geval kan de examencommissie na vaststelling van fraude besluiten de betrokken student voor maximaal één jaar uit te sluiten van deelname aan alle tentamens van de opleiding. Een onderwijseenheid waarbij op enige wijze fraude is vastgesteld mag tijdens de periode van uitsluiting niet vervangen worden door een andere onderwijseenheid.
  4. Bij geconstateerde fraude kan de examencommissie de betrokken student het recht ontnemen één of meerdere door de examencommissie aan te wijzen tentamens of examens af te leggen gedurende een door de examencommissie te bepalen termijn van ten hoogste één jaar.
  5. Studenten bij wie fraude is geconstateerd worden opgenomen in het fraudebestand van de faculteit BMS. Indien wordt geconstateerd dat de student nogmaals fraude pleegt, zal de examencommissie de eerder gepleegde fraude laten meewegen in het besluit dat zij neemt ten aanzien van de sanctie.
  6. Bij ernstige fraude (zoals bedoeld in WHW art 7.12b lid 2) kan de examencommissie het instellingsbestuur voorstellen de inschrijving voor de opleiding van de student of extraneus definitief te beëindigen met ingang van de maand volgend op die waarin de fraude is geconstateerd.
  7. Tegen een beslissing die in het kader van lid 3, 4, 5 en 6 is genomen is bezwaar of beroep mogelijk. De beroepsmogelijkheid is standaard vermeld onder alle besluiten die genomen worden door de examencommissie.

Artikel 4.7: Overige richtlijnen en aanwijzingen

1. De examencommissie BMS verwacht dat de examineratoren bij een schriftelijke toets het aantal punten c.q. percentage dat maximaal voor een opgave behaald kan worden bij iedere opgave te vermelden.
2. De examencommissie BMS en de opleidingen hebben afgesproken dat bij elk tentamen gebruik wordt gemaakt van het standaard voorblad. Dit voorblad is te vinden op de website van de examencommissie BMS (<https://www.utwente.nl/bms/examboard/nl/voor-docenten/>).

Artikel 4.8: Borgen kwaliteit tentamens en examens

Op dit moment wordt gewerkt aan het opzetten van een gezamenlijke werkwijze van de borging door de Examencommissie BMS en de kwaliteitszorg van de opleiding. Wanneer er overeenstemming is over dit proces zal dit artikel worden aangepast. De procedure wordt opgenomen in bijlage 2.

Paragraaf 5: Wijzigingen, Afwijkingen, Beroep en Bezwaar

Artikel 5.1: Strijdigheid met de Regels en Richtlijnen

1. De richtlijnen en aanwijzingen in deze Regels en Richtlijnen zijn opgesteld binnen het kader van de Onderwijs- en Examenregeling (OER) van de faculteit BMS. Als zij in strijd mochten zijn met de WHW, dan gaat het bepaalde in de WHW voor.
2. Indien andere aanvullende regelingen en/of bepalingen in strijd zijn met de regels uit deze Regels en Richtlijnen, dan gaat het bepaalde in deze Regels en Richtlijnen voor.
3. Indien er conflicten zijn met de Engelse versie van deze Regels & Richtlijnen, is de Nederlandse versie leidend.

Artikel 5.2: Hardheidsclausule

1. In geval van aantoonbare onredelijkheid of onbillijkheid van overwegende aard kan de examencommissie afwijken van de bepalingen in deze regeling.
2. In gevallen waarin dit reglement niet voorziet beslist de examencommissie.

Artikel 5.3: Beroep en Bezwaar

1. Indien een student bij de examencommissie een verzoek of klacht indient waarbij een examiner betrokken is die lid is van de examencommissie, neemt de betrokken examiner geen deel aan de behandeling van het verzoek of de klacht. Bij klachten over examinatoren past de examencommissie het principe van hoor en wederhoor toe.
2. Beroep tegen beslissingen van de examencommissie dient binnen zes weken, nadat de beslissing aan betrokkene is bekend gemaakt, schriftelijk te worden ingediend bij het loket voor de bezwaar- en beroepsschriften (en klachten) van de balie van de Student Services.

Artikel 5.4: Bekendmaking en wijziging Regels en Richtlijnen

1. De examencommissie evalueert jaarlijks de werking van dit reglement.
2. De Regels en Richtlijnen van de examencommissie worden via de website van de faculteit bekend gemaakt.
3. Wijzigingen in deze Regels en Richtlijnen worden eveneens gepubliceerd op de website van de faculteit. Wijzigingen van dit reglement die van toepassing zijn op het lopende studiejaar vinden alleen plaats indien de belangen van studenten hierdoor redelijkerwijs niet worden geschaad.

Artikel 5.5: Inwerkingtreding

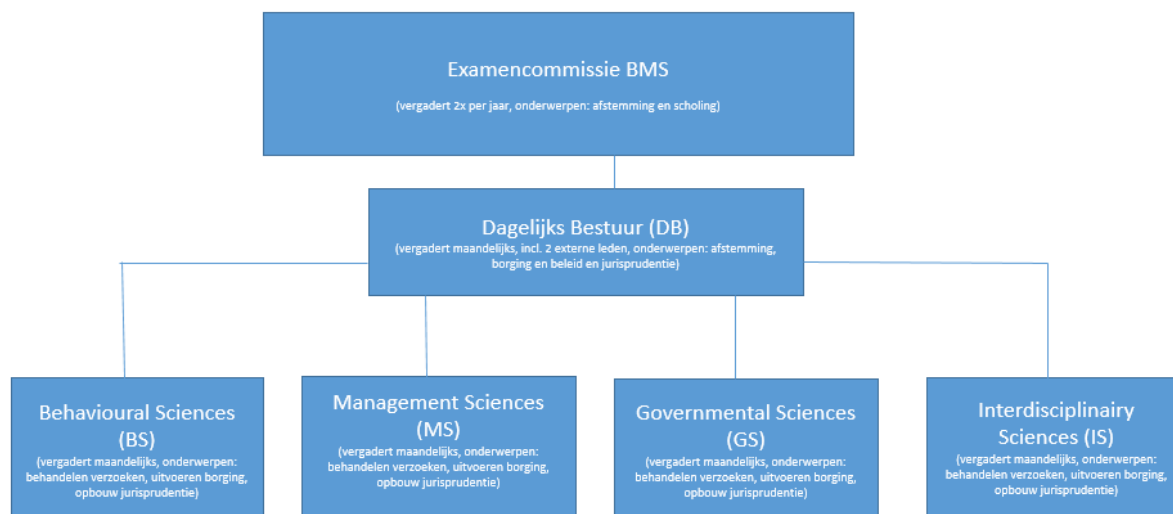
Deze regels en richtlijnen treedt met terugwerkende kracht in werking op 1 november 2015 en vervangt de eerdere versies van de Examencommissies GW en MB.

BIJLAGEN

1. Schematische indeling Examencommissie BMS (incl. samenstelling en overzicht taakverdeling examencommissie)
2. Protocol Borging examens en tentamens door examencommissie
3. Reglement Orde, calamiteiten en fraude
4. Instructie bij gemandateerde taken

Bijlage 1: Schematische indeling Examencommissie BMS (incl. samenstelling en overzicht taakverdeling examencommissie)

Schematisch overzicht Examencommissie BMS

Samenstelling Examencommissie BMS – deelcommissies – Dagelijks Bestuur

In de Deelcommissie Behavioural Sciences (BS) zijn de volgende opleidingen vertegenwoordigd: Communicatiewetenschap (CW), Communication Studies (CS), Education Science and Technology (EST), Onderwijskunde (OWK)(tot 2019), Psychologie (PSY) en Psychology (MPS).

Namen commissie leden:

Prof.dr.ir. G.J.A. Fox (OWK/EST) (vz.) en algemeen voorzitter van de Examencommissie BMS

Dr. M.E. Pieterse (PSY) (plv. vz deelcie BS)

Dr. M.L. Noordzij (MPS)

Dr. J. Karreman (CS)

Dr. J.J. van Hoof (CW)

In de deelcommissie Management Sciences (MS) zijn volgende opleidingen vertegenwoordigd:

International Business Administration (IBA), Business Administration (BA), Technische Bedrijfskunde (TBK) en Industrial Engineering and Management (IEM).

Namen commissieleden:

Dr. J.M.G. Heerkens (TBK) (vz.)

Prof.dr. T. Bondarouk (BA)

Dr.ir. J.M.J. Schutten (IEM)

Dr. R.P.A. Loohuis MBA (IBA)

In de deelcommissie Governance Sciences (GS) zijn de volgende opleidingen vertegenwoordigd:

European Public Administration (EPA), Public Administration (PA), European Studies (EU), Public Governance Across Borders (PGAB), Master Risk Management (MRM), Master Public Management (MPM), Master of Environmental and Energy Management (MEEM),

Namen commissieleden:

Dr. M.R.R.Ossewaarde (EPA) (vz.)

Dr. H.G.M. Oosterwijk (PA)
Dr. T. Hoppe (MEEM, MRM, MPM)
Dr. K. Gemenis (ES)

In de deelcommissie Interdisciplinary Sciences (IS) zijn de volgende opleidingen vertegenwoordigd:

Leraar VHO Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen (LVHOM), Science Education and Communication (SEC) and Philosophy of Science, Technology and Society (PSTS).

Namen commissieleden:

Dr. S.K. Nagel (PSTS) (chair)
Dr. P. Stegmaier (PSTS)
Dr.ir. H.J. Pol (SEC)
Vacancy (LVHOM)

Naast de deelcommissies functioneert er een Dagelijks Bestuur (DB). Dit DB behandelt beleidsmatige kwesties en bespreekt verzoeken waarvoor een bredere juridische afstemming noodzakelijk is. Ook de borgingszaken worden in het DB afgestemd. Het DB is samengesteld uit de voorzitters van de deelcommissies, heeft twee externe leden. Alle deelcommissies, het DB en de gezamenlijke Examencommissie BMS worden ondersteund door de griffie. Medewerkers van BOZ ondersteunen de Examencommissie door het notuleren van de vergaderingen.

De externe leden zijn gekozen vanwege de deskundigheid op het gebied van toetsing en examens.

Voor komend jaar vergadert het DB eveneens maandelijks. De vergaderingen zijn zo gepland dat ze in de week na de deelcommissies vallen, waardoor besluitvorming over verzoeken maximaal één week uitgesteld hoeft te worden.

Namen DB:

Prof.dr.ir. G.J.A. Fox (vz. BS)
Dr. J.M.G. Heerkens (vz. MS)
Dr. M.R.R. Ossewaarde (vz. GS)
Dr. S.K. Nagel (vz. IS)

Externe leden:

Hilde ter Horst (Zoezi)
Jan Adema (Cito)

Griffie:

H. Klaczynski LLB
M.W.J. Peijster-Terpelle
J.M.A. Vollenbroek-Timmerhuis

BOZ:

A. Laarhuis (BS)
U. Wandt (MS)
O.C.W. Boers-Ekelmans (GS)
C.B. van Dijken (IS)
A.J. Oppers-van den Berg (DB)

Bijlage 2: protocol borging van kwaliteit van tentamens en examens

Een en ander moet nog worden afgestemd

Bijlage 3: Reglement Orde, Calamiteiten en fraude

REGLEMENT INZAKE ORDE, CALAMITEITEN EN FRAUDE

Ordereglement

Om fraude bij tentamens tegen te gaan gelden de volgende regels:

- Studenten dienen voor aanvang van het tentamen aanwezig te zijn. Laatskomers worden alleen uiterlijk tot dertig minuten na aanvang van het tentamen toegelaten, ter beoordeling van de surveillant. Bij tentamens van hooguit een uur, kan deze periode korter zijn, zulks ter beoordeling van de surveillant.
- Studenten dienen tassen en jassen voorin de tentamenruimte neer te leggen.
- Bij aanvang van de toets vermeldt de student op al het toetswerk naam en studentnummer.
- Studenten mogen de zaal niet eerder verlaten dan na 30 minuten na aanvang van het tentamen.
- De student mag zich niet voor een ander uitgeven en moet zich kunnen legitimeren door het tonen van de collegekaart of een wettelijk toegestaan geldig legitimatiebewijs (paspoort, ID-kaart of rijbewijs) op verzoek van de surveillant. Studenten die zich niet op verzoek kunnen legitimeren, worden uitgesloten van het tentamen.
- Op tafel mag er niets anders dan de toegestane noodzakelijkheden voor het tentamen liggen
- Studiemateriaal (bijvoorbeeld een grafische rekenmachine, een woordenboek of wetboek) mag alleen worden gebruikt, als dit uitdrukkelijk is toegestaan.
- Een mobiele telefoon, pda of vergelijkbare communicatieapparatuur moet uitgeschakeld zijn en gedurende het tentamen buiten handbereik (in tas/jas voor in de zaal).
- Gebruik van apparatuur zoals rekenmachines, organizers, mobieltjes of andere elektronische apparatuur is verboden, tenzij anders aangegeven voor de surveillant / examinerator.
- Boeken en andere informatiebronnen die niet zijn toegestaan, mag een student bij een tentamen niet bij zich hebben.
- Bij digitale toetsen mag de student geen andere applicaties of websites openen dan toegestaan door de examinerator. De surveillant heeft het recht dit te controleren. Verspreiden van (informatie over) de digitale toets is niet toegestaan.
- Spieken en het bieden van gelegenheid aan een ander om te spieken is verboden. Het bezit van een spiekblaadje is al genoeg voor het vaststellen van fraude, ook als dat niet is gebruikt. Praten of anderszins communiceren met medekandidaten is daarom ook niet toegestaan.
- Een kort toilet bezoek is in principe mogelijk (max. 10 minuten). Dit alleen op basis van verlof daartoe van de surveillant en volgens door hem gestelde regels. Een van de surveillanten zal meelopen naar het toilet. Er kan slechts aan één persoon (van het desbetreffende tentamen) tegelijk toestemming per zaal gegeven worden. Apparatuur moet daarbij in de zaal blijven.
- Tegelijk met of direct na het in ontvangst nemen van de tentamenopgaven, kan de surveillant de student vragen te tekenen voor aanwezigheid bij het tentamen en inleveren van het toetswerk.

Regels in geval van calamiteiten

Indien zich een calamiteit voordoet of dreigt voor te doen tijdens of kort voor een tentamen is de examinerator bevoegd te handelen en moeten de studenten de aanwijzingen van de examinerator opvolgen.

2. Indien er zich calamiteiten voordoen of dreigen voor te doen tijdens of kort voor een tentamen geldt het volgende: indien er een calamiteit is te verwachten voor aanvang van een tentamen, wordt het tentamen uitgesteld met onmiddellijke ingang. De examinerator stelt in overleg met de opleidingsdirecteur een nieuw tentamentijdstip vast.

3. Het nieuw vastgestelde tentamenmoment, dat binnen een maand plaatsvindt (de vakantiemaanden niet meegerekend), is bindend. Dit wordt binnen drie werkdagen nadat het gebouw weer is vrijgegeven bekendgemaakt via de gebruikelijke media.
4. Indien er een calamiteit plaatsvindt of is te verwachten tijdens een tentamen dient er, indien mogelijk, als volgt te worden gehandeld:
  - a. op al het tentamenwerk is bij aanvang van het tentamen de naam en het studentnummer door de student vermeld;
  - b. de aanwezigen dienen op last van de verantwoordelijke instantie of surveillant direct de tentamenzaal te verlaten;
  - c. de studenten laten het gemaakte tentamenwerk achter in de tentamenzaal.
  - d. indien men in de gelegenheid is geweest al te beginnen met het tentamen wordt, indien dit redelijkerwijze mogelijk is, op grond van de ingeleverde (gedeeltelijk) gemaakte opgaven door de docent hierover het eindcijfer bepaald.
5. Indien de docent op grond van het in artikel 5.4d genoemde geen eindcijfer kan bepalen, wordt er binnen een maand (de vakantiemaanden niet meegerekend) na het door een calamiteit afgebroken tentamen een herkansing georganiseerd voor de gedupeerde studenten, mits deze zich voor het bedoelde tentamen hadden ingeschreven.
6. Regels in geval van calamiteiten zijn ook van toepassing bij een oefencalamiteit.

Fraudereglement

1. Een tentamen is een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van een student, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (WHW art 7.10) Een tentamen kan uit meerdere toetsen bestaan. Bij elke vorm van toetsing dient een student de student eigen en origineel werk in te leveren, anders wordt dat beschouwt als fraude.
2. Onder fraude wordt verstaan:
  - a. Het bij toetsen gebruik maken van andere hulp of hulpmiddelen (elektronische of technologische) dan die waarvan de examinerator vóór het begin van de onderwijseenheid en/of het tentamen of toets heeft bekendgemaakt dat ze waren toegestaan, of waarvan de student wist of behoorde te weten dat zij niet zijn toegestaan.
  - b. Gedrag van studenten waarvan de examinerator vóór het afnemen van een toets bekend heeft gemaakt dat het als frauduleus beschouwd wordt, of waarvan de student weet of behoort te weten dat dat niet is toegestaan. Hieronder vallen in ieder geval:
    - Spieken al dan niet:
met behulp van spiekbriefjes;
door af te kijken bij toetsen en/of tentamens;
door af te laten kijken bij toetsen en/of tentamens;

door het ontvangen of verzenden van (tekst)berichten;

- Door tijdens de uren dat een toets wordt afgenomen en terwijl het werk nog niet is ingeleverd, in contact te treden met anderen, anders dan met de examinerator of surveillant.
- c. Overnemen van andermans of eigen werk zonder correcte bronvermelding, ook wel plagiaat. Onder plagiaat vallen in ieder geval:
- Het letterlijk overnemen of gebruiken van (delen van) andermans werk (originele termen, ideeën, resultaten of conclusies, illustraties) en het te presenteren als eigen werk; ook als delen van een tekst zonder bronvermelding uit een andere tekst (op papier of op het Internet) zijn overgenomen is sprake van plagiaat(ook als er kleine wijzigingen zijn aangebracht);
  - het niet duidelijk markeren van letterlijke citaten (bijvoorbeeld met aanhalingstekens, inspringen, witregels) zodat ten onrechte de indruk wordt gewekt dat een deel van de geciteerde passages eigen werk is;
  - het vermelden van literatuur die de student niet zelf geraadpleegd heeft (maar bijvoorbeeld via verwijzingen in andere literatuur is tegengekomen);
  - het gebruiken van teksten die zijn geschreven in samenwerking met anderen zonder dat dit expliciet wordt vermeld;
  - het inleveren van reeds eerder geheel of gedeeltelijk gepubliceerd eigen werk (bijv. werkstuk van andere cursus), zonder duidelijke bronvermelding (zelfplagiat);
  - meeliftgedrag, het niet in gelijke mate bijdragen aan een groepsopdracht;
- d. Manipulatie van onderzoeksgegevens bij (groeps)opdrachten of het vervalsen van data (bijvoorbeeld het zelf invullen van interviews of vragenlijsten);
- e. Alle vormen van fraude anders dan hierboven bij lid 2.a tot en met 2.d genoemd, zulks ter beoordeling door de examencommissie;
3. Indien de examinerator of surveillant bij of na het afleggen van een toets een gemotiveerd vermoeden van fraude heeft, heeft de surveillant het recht om de student uit te sluiten van de toets en niet toegestane hulpmiddelen in beslag te nemen. De examinerator of surveillant meldt dit aan de student en schriftelijk aan de examencommissie. Dit geldt ook bij fraude van een gedeelte van een onderwijseenheid.
4. De examencommissie volgt hierna een vastgestelde procedure en hoort in dat geval zowel de examinerator of de surveillant als de student(en). De examencommissie bepaalt welke aanvullende maatregelen eventueel getroffen worden en deelt deze schriftelijk mede aan de betrokken student. De examencommissie kan de student wegens fraude voor ten hoogste één jaar uitsluiten van deelname aan het desbetreffende tentamen. In het uiterste geval kan de examencommissie na vaststelling van fraude besluiten de betrokken student voor maximaal één jaar uit te sluiten van deelname aan alle tentamens van de opleiding. Een onderwijseenheid waarbij op enige wijze fraude is vastgesteld mag tijdens de periode van uitsluiting niet vervangen worden door een andere onderwijseenheid.

5. Bij ernstige fraude kan de examencommissie het instellingsbestuur voorstellen de inschrijving voor de opleiding van de student of extraneus definitief te beëindigen met ingang van de maand volgend op die waarin de fraude is geconstateerd.
6. Voor wat betreft bezwaar en beroep tegen een beslissing die in het kader van lid 3, 4 en 5 is genomen, is artikel 8.6 Bachelor en master OER van toepassing.

Bijlage 4: Instructies bij door examencommissie gemandateerde taken

De volgende instructies zijn gegeven t.a.v. de door de examencommissie verleende mandaten:

Artikel 3.9: Afgeven schriftelijke verklaring (WHW art.7.11 lid 5, BSc OER art 5.4 lid 5)
Een student kan hiervoor een schriftelijk verzoek indienen bij de medewerker van BOZ van zijn eigen opleiding.